Πενιχρή η ποσότητα του γέλιου

>«Φαύστα. Κωμωδία του Μποστ» από την ΕΘΑΛ

Σκηνοθεσία/Μουσική επιμέλεια: Αχιλλέας Γραμματικόπουλος
Σκηνικά/Κοστούμια: Γιάννης Τουμαζής
Σχεδιασμός φωτισμών: Βασίλης Πετεινάρης
Προσαρμογή στίχων: Θοδωρής Προβιτσιώτης
Ενορχήστρωση τραγουδιών: Αντώνης Δημητριάδης
Παίζουν: Σοφία Καλλή, Βίβιαν Νικολαΐδου, Ντίνος Λύρας, Λέτα Πασχούλα, Μιχάλης Έλληνας, Ελένη Μυλωνά, Αχιλλέας Γραμματικόπουλος.

Έτσι τιτλοφορείται η παραγωγή της ΕΘΑΛ: «Φαύστα. Κωμωδία του Μποστ». Αναρωτιέμαι αν η άνευρη, αδιάφορη αντίδραση του κοινού λειτουργεί ως ανατροφοδότηση για τους δημιουργούς της παράστασης. Η ποσότητα του γέλιου που ακούστηκε στην παράσταση που παρακολούθησα ήταν πενιχρή, αταίριαστη σ' οποιοδήποτε κωμικό θεατρικό έργο, πόσο μάλλον σ' ένα έργο του Μποστ. Κι αν μιλήσουμε για την ποιότητα του γέλιου, το πιο ανησυχητικό για μένα ήταν το γεγονός ότι οι λίγοι που γέλασαν, γέλασαν με τις μουσικοχορευτικές προσθήκες και τις καρναβαλίστικες μεταμφιέσεις και όχι με το κείμενο του Μποστ. Δε νομίζω αυτό να μπορεί να θεωρηθεί επιτυχία για τον Αχιλλέα Γραμματικόπουλο, σκηνοθέτη της παράστασης, παρ' όλο που και η μουσική επιμέλεια ήταν δική του, και οι μεταμφιέσεις στο ρόλο του Ριτσακιού και του υιού της οικογένειας Γιατρού επίσης δικές του.

Αν ανατρέξουμε τις μποστικές παραστάσεις που έχουμε δει στην Κύπρο(η δική μου μνήμη έχει συγκρατήσει την αξεπέραστη «Μήδεια» της «Στοάς», τη «Μήδεια» του Σταμάτη Φασουλή, του ΘΟΚ, τη «Φαύστα» του ΘΟΚ, τη «Μαρία Πενταγιώτισσα» της ΕΘΑΛ, του Πέτρου Φιλιππίδη, το «Ρωμέο και Ιουλιέττα» του Σατιρικού...), το συμπέρασμά μας μπορεί να θεωρηθεί ειδική νομοτέλεια: πέτυχαν όσοι πίστεψαν στο Μποστ, όσοι δεν είχαν αμφιβολίες ότι οι θεατές τους θα γελάσουν όσο γέλασαν οι ίδιοι(κανονικά μέχρι δακρύων), όσοι είχαν το χάρισμα να αντιληφθούν και να υιοθετήσουν τη φύση του γλωσσικού χιούμορ του Μποστ, όσοι είχαν την ικανότητα να μεταφέρουν την ανορθογραφία του Μποστ στη σκηνή, να την αναδείξουν στη γενική αισθητική της παράστασης. Οι άλλοι απέτυχαν.

Οι ενδείξεις ότι η φετινή καλοκαιρινή παραγωγή της ΕΘΑΛ έγινε από ανθρώπους που δεν είχαν αρκετή πίστη στην κωμική δύναμη του Μποστ, είναι αρκετές. Εμείς οι έμπειροι θεατές πάντα αισθανόμαστε πότε περιμένουν οι συντελεστές της παράστασης να εισπράξουν γέλια, μετά από ποια ατάκα, από ποιο κωμικό κόλπο. Οι ηθοποιοί του Αχιλλέα Γραμματικόπουλου σέρβιραν το κείμενο χωρίς εσωτερικές κωμικές κορυφώσεις, χωρίς να αφήνουν εκείνες τις χαρακτηριστικές ανάσες-παύσεις προορισμένες να δώσουν ευκαιρία στους θεατές να εκτιμήσουν κατά πόσο αυτά που είδαν και άκουσαν αξίζουν ανταπόκρισης. Αντιθέτως οι όχι μόνο άσχετες με την αισθητική του Μποστ, αλλά και απλώς... άσχετες προσθήκες στηρίζουν τις μεγάλες προσδοκίες της δημιουργικής ομάδας. Την κύρια διαφορά του χιούμορ (κρατιέμαι για να μη βάλω εισαγωγικά) των σκηνοθετικών ευρημάτων της παράστασης απ' εκείνο του κειμένου την εντοπίζω στο γεγονός ότι τα αστεία της παράστασης ήταν άστοχα!

> ***Η προηγούμενη δουλειά του Αχιλλέα Γραμματικόπουλου και της Σοφίας Καλλή, το «Γάλα» στο Ανοιχτό Θέατρο, χαρακτηρίστηκε από δημιουργική σύμπνοια μεταξύ του σκηνοθέτη και της πρωταγωνίστριας, από πλήρη συναισθηματικό και αισθητικό συντονισμό με το κείμενο του Κατσικονούρη. Δεν ξέρω γιατί, αλλά αισθάνομαι την ανάγκη και την υποχρέωση να επαναφέρω την ανάμνηση εκείνης της δουλειάς.***

Ενώ το χιούμορ του Μποστ έχει στόχο ή μάλλον πολλαπλούς στόχους, όπως τη μικροαστική ηθική, το εθνικοπατριωτικό αλαλούμ, την παντός είδους κιτσαρία. Επικεντρώνεται στη γλώσσα και στη γραφή, επειδή η στραπατσαρισμένη καθαρεύουσα είναι γι' αυτόν φορέας των πιο πάνω εθνικών γνωρισμάτων.

Δε θέλω να καταλογίζω ευθύνες στους ηθοποιούς της παράστασης, επειδή θεωρώ λανθασμένη την αισθητική κατεύθυνση στην οποία κινήθηκε όλο το δημιούργημα. Οι δύο υποκριτικές εμφανίσεις του ίδιου του Γραμματικόπουλου ήταν αυτοκαταστροφικές. Το πιο μποστικό στοιχείο της παράστασης ήταν, κατά την άποψή μου, η ψαρομηλιά του Γιάννη Τουμαζή.

Το πιο μποστικό στοιχείο της παράστασης ήταν, κατά την άποψή μου, η ψαρομηλιά του Γιάννη Τουμαζή.

Η προηγούμενη δουλειά του Αχιλλέα Γραμματικόπουλου και της Σοφίας Καλλή, το «Γάλα» στο Ανοιχτό Θέατρο, χαρακτηρίστηκε από δημιουργική σύμπνοια μεταξύ του σκηνοθέτη και της πρωταγωνίστριας, από πλήρη συναισθηματικό και αισθητικό συντονισμό με το κείμενο του Κατσικονούρη. Δεν ξέρω γιατί, αλλά αισθάνομαι την ανάγκη και την υποχρέωση να επαναφέρω την ανάμνηση εκείνης της δουλειάς.

Τα κείμενα του Μποστ είναι κεφάλαιο, είναι αληθινός θησαυρός, είναι από μόνα τους μια θεατρική παράδοση αποκλειστικά για το ελληνόφωνο θεατρικό κοινό. Όταν όμως μια παράσταση αποτυγχάνει να μυήσει τους νέους θεατές της στον μποστικό σουρεαλισμό, δημιουργεί χάσμα στη διαχρονική αλυσίδα των οπαδών του μοναδικού αυτού είδους. Και φέρει ευθύνη, ευθύνη για την επιλογή που έκαναν οι δημιουργοί της χωρίς στόχο, χωρίς πίστη στο αντικείμενό τους.

ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ